

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH ĐỂ PHÁT HUY VAI TRÒ BÁO CHÍ CÁCH MẠNG VIỆT NAM

ĐỖ THỊ THANH MAI*

Tóm tắt: Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại đã sáng lập ra Báo chí cách mạng Việt Nam, trực tiếp sử dụng báo chí làm công cụ hữu hiệu đấu tranh giành lại độc lập cho dân tộc, giành lại tự do cho đồng bào. *Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII* yêu cầu: Xây dựng nền báo chí, truyền thông chuyên nghiệp, nhân văn và hiện đại; kiên quyết đấu tranh, loại bỏ các sản phẩm, thông tin độc hại, xuyên tạc, phản động, ảnh hưởng xấu đến ổn định chính trị - xã hội, thuần phong, mỹ tục. Vì vậy, cần thiết tiếp tục nghiên cứu và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh để phát huy vai trò Báo chí cách mạng Việt Nam đáp ứng tốt hơn nữa yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh, Báo chí cách mạng Việt Nam.

Abstract: The great President Ho Chi Minh founded Vietnam Revolutionary Press, directly using the press as an effective tool to fight for the independence of the nation and regain freedom for the compatriots. The *Document of the 13th National Party Congress* requires: Building a professional, humane and modern journalism and communication; resolutely fight against and

eliminate harmful, distorting, reactionary products and information that adversely affect socio-political stability, fine customs and traditions. Therefore, it is necessary to continue to study and apply Ho Chi Minh's ideology to promote the role of Vietnam Revolutionary Press to better meet the requirements of the task in the new situation.

Keywords: Ho Chi Minh's ideology, Vietnam Revolutionary Press.

1. Giới thiệu

“*Báo chí* là sản phẩm thông tin về các sự kiện, vấn đề trong đời sống xã hội thể hiện bằng chữ viết, hình ảnh, âm thanh, được sáng tạo, xuất bản định kỳ và phát hành, truyền dẫn tới đông đảo công chúng thông qua các loại hình báo in, báo nói, báo hình, báo điện tử” [8].

Cách mạng là quá trình phá cái cũ đổi

* TS - Trung tâm Bồi dưỡng chính trị - Đảng ủy Khối Doanh nghiệp Trung ương;
Email: dothanhmaiduk@gmail.com

thành cái mới, phá cái xấu đổi thành cái tốt.

Báo chí cách mạng Việt Nam là sản phẩm thông tin về quá trình cách mạng Việt Nam thể hiện bằng chữ viết, hình ảnh, âm thanh, được sáng tạo, xuất bản định kỳ và phát hành, truyền dẫn tới đông đảo công chúng thông qua các loại hình báo in, báo nói, báo hình, báo điện tử.

Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại đã sáng lập ra Báo chí cách mạng Việt Nam; trực tiếp sử dụng báo chí làm công cụ hữu hiệu đấu tranh giành lại độc lập cho dân tộc, giành lại tự do cho đồng bào.

Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII yêu cầu: “Xây dựng nền báo chí, truyền thông chuyên nghiệp, nhân văn và hiện đại” và “Kiên quyết đấu tranh, loại bỏ các sản phẩm, thông tin độc hại, xuyên tạc, phản động, ảnh hưởng xấu đến ổn định chính trị - xã hội, thuần phong, mỹ tục”. [6, tr.146]

Vì vậy, cần thiết tiếp tục nghiên cứu và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh để phát huy vai trò Báo chí cách mạng Việt Nam đáp ứng tốt hơn nữa yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò Báo chí cách mạng Việt Nam

2.1. Báo chí cách mạng phục vụ Nhân dân, phục vụ cách mạng

Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Cán bộ báo chí cũng là chiến sỹ cách mạng. Cây bút, trang giấy là vũ khí sắc bén của họ” [4, tr.466]. “Nhiệm vụ của báo chí là phục vụ Nhân dân, phục vụ cách mạng” [4, tr.466]. “Báo chí của ta thì cần phải phục vụ Nhân dân lao động, phục vụ chủ nghĩa xã hội, phục vụ cho đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, cho hòa bình thế giới. Chính vì thế cho nên, tất cả những người làm báo (người

viết, người in, người sửa bài, người phát hành,...) phải có lập trường chính trị vững chắc” [3, tr.166]. “Báo chí ta không phải để cho một số ít người xem, mà để phục vụ Nhân dân, để tuyên truyền giải thích đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ, cho nên phải có tính chất quần chúng và tinh thần chiến đấu” [3, tr.166]. Nhiệm vụ chung của toàn Đảng, toàn dân, cũng là nhiệm vụ chính của báo chí. Vì vậy, khi viết báo cần dùng lời lẽ “phổ thông, dễ hiểu, đường hoàng, vui vẻ, làm cho người xem báo có thú vị mà lại có bổ ích” [1, tr.210]; “viết một cách phổ thông, dễ hiểu, giản đơn mà rõ ràng” [1, tr.511].

2.2. Tuyên truyền, cổ động, huấn luyện, giáo dục và tổ chức dân chúng thực hiện mục tiêu cách mạng

Trong *Thư gửi Đại hội Báo giới* [1, tr.210] ngày 05.8.1947, Hồ Chủ tịch giao nhiệm vụ cho các nhà báo: (1) Vạch rõ âm mưu, chính sách và những hành động tàn bạo của địch. (2) Giải thích cho dân chúng hiểu rõ, vì sao phải trường kỳ kháng chiến, vì sao kháng chiến nhất định thắng lợi. (3) Giải thích chính sách của Chính phủ rõ. Bày tỏ nguyện vọng của dân chúng cho Chính phủ biết. (4) Cổ động dân chúng, huấn luyện dân chúng, bày cho dân chúng tổ chức lực lượng của mình. (5) Kêu gọi toàn dân đoàn kết, hăng hái kháng chiến, tin tưởng về sự thắng lợi.

Sau đó, trong *Thư gửi lớp học viết báo Huỳnh Thúc Kháng* [2, tr.102] ngày 09.6.1949, Hồ Chủ tịch tiếp tục chỉ dạy: (1) Nhiệm vụ của tờ báo là tuyên truyền cổ động, huấn luyện, giáo dục và tổ chức dân chúng để đưa dân chúng đến mục đích chung. (2) Mục đích là kháng chiến và kiến quốc. (3) Tôn chỉ của tờ báo là đoàn kết toàn dân thi đua ái quốc. (4) Đối tượng của

tờ báo là đại đa số dân chúng,...

Để thực hiện được vai trò của mình, nội dung bài báo phải “giản đơn, dễ hiểu, phổ thông, thiết thực, hoạt bát” [2, tr.103] và giúp người đọc hiểu được, nhớ được, làm được.

2.3. Thực hiện sứ mệnh giữ gìn, làm giàu và phổ biến tiếng Việt

Chủ tịch Hồ Chí Minh dạy: “Tiếng Việt của ta rất phong phú, ta phải làm giàu thêm cho tiếng của ta, nhưng không nên vay mượn lu bù để lờn thiên hạ” [5, tr.666]. “Ta phải giữ đất nước của chúng ta, Tổ quốc của chúng ta; phải giữ cái tiếng của chúng ta. Cái gì tiếng Việt Nam có thì cứ nói tiếng Việt Nam, chớ có mượn tiếng nước ngoài” [5, tr.306].

Tại Đại hội lần thứ II Hội Nhà báo Việt Nam ngày 16.4.1959, Hồ Chủ tịch chỉ đạo: “Tiếng nói là một thứ của rất quý báu của dân tộc, chúng ta phải hết sức giữ gìn lấy nó, chớ để bệnh nói chữ lẫn át nó đi” [3, tr.165].

Tại Đại hội lần thứ III Hội Nhà báo Việt Nam ngày 08.9.1962, Hồ Chủ tịch tiếp tục căn dặn: “Tiếng nói là thứ của cải vô cùng lâu đời và vô cùng quý báu của dân tộc. Chúng ta phải giữ gìn nó, quý trọng nó, làm cho nó phổ biến ngày càng rộng khắp” [4, tr.463].

3. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh để phát huy vai trò Báo chí cách mạng Việt Nam

Thực hiện tốt lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Báo chí cách mạng Việt Nam luôn đồng hành cùng quá trình cách mạng của dân tộc, thực hiện thành công nhiệm vụ phục vụ Nhân dân, phục vụ cách mạng, nổi bật ở các mặt sau:

3.1. Thông tin trung thực, khách quan về tình hình trong nước và thế giới phục vụ lợi ích dân tộc

Các nhà báo qua các sản phẩm báo chí sinh động, đa dạng, phong phú đã đưa tin

về những mốc son lịch sử, những thắng lợi vĩ đại của Nhân dân ta và thành tựu đổi mới của đất nước. Các phóng viên chiến trường không ngại hiểm nguy viết về những tấm gương anh dũng, đưa tin thời sự nóng hổi và dùng ngòi bút đấu tranh trực diện với kẻ thù. Các phóng viên thời bình không ngại bão lũ, lụt lội, dịch bệnh băng mình vào các vùng đồng bào gặp khó khăn để đưa tin chân thực về tình hình thiên tai, dịch bệnh; kết nối đồng bào trong và ngoài nước chung tay chia sẻ khó khăn, đẩy lùi dịch bệnh.

Các thành tựu đổi mới của đất nước cũng được đưa tin rộng rãi góp phần nâng cao uy tín và vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế. Những thay đổi trong tình hình kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội của thế giới được thường xuyên cập nhật nhằm tăng cường khả năng dự báo, ứng phó của các cơ quan chức năng.

3.2. Tuyên truyền, phổ biến chủ trương, đường lối của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước

Thời gian qua, tình hình thế giới biến động nhanh, mạnh và khó lường. Báo chí cách mạng Việt Nam luôn theo sát chủ trương, đường lối của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước trên tất cả các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, an ninh, quốc phòng, đối ngoại, khoa học,... để chủ động định hướng thông tin, góp phần tạo sự thống nhất tư tưởng trong toàn Đảng, toàn dân, toàn quân xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Các sản phẩm Báo chí cách mạng sinh động, hấp dẫn đã cụ thể hóa và giải thích chủ trương, đường lối của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước giúp Nhân dân dễ hiểu, dễ nhớ và dễ thực hiện đúng nhằm góp phần xây dựng Nhà nước pháp quyền của dân, do dân, vì dân như mong

muốn của Chủ tịch Hồ Chí Minh khi lập nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

3.3. Phản ánh và phản biện xã hội

Báo chí cách mạng Việt Nam thực hiện thành công vai trò là tiếng nói của Đảng, Nhà nước, của tổ chức chính trị - xã hội và là diễn đàn của Nhân dân. Nguyên vọng chính đáng của Nhân dân và những ý kiến xây dựng Đảng, chính quyền Nhà nước được đội ngũ những người làm báo phản ánh với các cơ quan chức năng, với Đảng. Báo chí cũng thực hiện chức năng phản biện xã hội vì lợi ích của Nhân dân, của đất nước; tham gia xây dựng, chỉnh đốn Đảng trong sạch, vững mạnh, nâng cao năng lực lãnh đạo, cầm quyền của Đảng; tham gia xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa. Điểm nổi bật của Báo chí cách mạng Việt Nam thời gian qua là việc chủ động phản biện, phản bác các quan điểm thù địch, sai trái; tích cực bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Nhiều nhà báo phát hiện sai phạm, tạo sự đồng thuận xã hội trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; xây dựng và chỉnh đốn Đảng.

Báo chí cách mạng Việt Nam trên cơ sở tổng kết thực tiễn cách mạng Việt Nam đã làm rõ hơn về lý luận cách mạng Việt Nam, phát hiện, dự báo, đề xuất giải pháp mới để Đảng, Nhà nước phục vụ Nhân dân ngày càng tốt hơn và chuyên nghiệp hơn.

3.4. Cổ vũ, cổ động, giáo dục, hướng dẫn phong trào cách mạng và công cuộc đổi mới của đất nước

Gương người tốt, việc tốt, các điển hình tiên tiến được phát hiện, tuyên dương, lan tỏa nhằm xây dựng và truyền bá hình ảnh đẹp về con người Việt Nam; cổ vũ Nhân dân, cổ vũ phong trào thi đua yêu nước; khơi dậy và phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc; khơi dậy khát vọng phát triển

đất nước phồn vinh, hạnh phúc.

Những thông điệp sâu sắc, đa chiều từ cuộc sống sinh động tạo hiệu ứng lan truyền về tính nhân đạo, nhân văn, thương người như thể thương thân của người Việt Nam; góp phần giáo dục truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tạo cảm hóa từ những việc làm tốt đẹp, để cái tốt trong mỗi người được kích hoạt và nảy nở như hoa mùa xuân theo lời dạy của Hồ Chủ tịch.

Các sản phẩm báo chí gắn chặt với mọi mặt đời sống của Nhân dân: Bản tin thời tiết hướng dẫn Nhân dân sinh hoạt, chăn nuôi phù hợp; bản tin thị trường định hướng đầu tư; bản tin khoa học - công nghệ cập nhật công nghệ mới,... góp phần không nhỏ phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Hơn thế nữa, các thành tựu phát triển kinh tế - xã hội của từng địa phương và đất nước được các nhà báo đưa tin kịp thời tạo niềm tin vào sự nghiệp cách mạng và thành tựu đổi mới của đất nước, củng cố niềm tin của Nhân dân vào đường lối lãnh đạo đúng đắn của Đảng và năng lực quản lý của Nhà nước.

3.5. Nâng cao dân trí, làm giàu văn hóa dân tộc, mở rộng giao lưu quốc tế

Báo chí cách mạng Việt Nam tích cực truyền tải các thông điệp phát huy giá trị văn hóa và sức mạnh con người Việt Nam; nâng cao dân trí, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao về đời sống tinh thần của Nhân dân. Các nhà báo sáng tạo ra nhiều từ ngữ mới và cách thể hiện mới làm giàu cho tiếng Việt. Sản phẩm báo chí giúp người dân có thêm nhiều kiến thức bổ ích, hiểu thêm nhiều về nền văn hóa của các dân tộc trong nước cũng như bạn bè quốc tế, về khoa học công nghệ, nghệ thuật, chăm sóc sức khỏe, nâng cao chất lượng cuộc sống của Nhân dân.

Đội ngũ những người làm báo không ngừng quảng bá hình ảnh Việt Nam và thành tựu cách mạng của dân tộc tới bạn bè năm châu; góp phần làm cầu nối đưa kiêu bào trên khắp thế giới tìm về nguồn cội; giúp bạn bè thế giới thêm tin tưởng, yêu quý và tìm đến Việt Nam để du lịch và đầu tư.

Trong công cuộc kháng chiến bảo vệ Tổ quốc cũng như công cuộc xây dựng đất nước, những tấm gương nhà báo liệt sĩ thôi thúc các nhà báo hôm nay tiếp tục cống hiến vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Tuy nhiên, “Một bộ phận nhà báo còn thiếu tính chuyên nghiệp; thiếu tinh thần tự học, tự bồi dưỡng; thậm chí có tình trạng chữ nghĩa vụng về, cẩu thả; trình độ tin học, ngoại ngữ, hiểu biết thông lệ, luật pháp quốc tế và giao lưu quốc tế còn hạn chế, chưa đáp ứng được yêu cầu tác nghiệp báo chí trong môi trường truyền thông kỹ thuật số. Số lượng nhà báo được đào tạo để ứng dụng công nghệ mới vào hoạt động báo chí chưa nhiều.

Một số cơ quan báo chí và người làm báo chạy theo thị hiếu tầm thường, lợi ích cá nhân, sa đà vào thông tin mặt trái của xã hội, thiếu tính nhân văn, phản giáo dục, thậm chí làm sai lệch bản chất sự việc. Công tác quản lý báo chí chưa theo kịp thực tiễn, chưa đáp ứng sự phát triển của báo chí. Số lượng cơ quan báo chí tăng nhanh; nhiều cơ quan chủ quản buông lỏng quản lý, phó mặc cơ quan báo chí; tôn chỉ mục đích bị xem nhẹ” [7].

4. Kết luận

Báo chí cách mạng Việt Nam là phương tiện thông tin thiết yếu đối với đời sống xã hội; là cơ quan ngôn luận của cơ quan Đảng, cơ quan Nhà nước, tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức chính trị xã hội - nghề

ng nghiệp, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp; là diễn đàn chính thức của Nhân dân.

Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm 2021 - 2030 được Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII xác định: “Nâng cao chất lượng, bảo đảm an ninh, an toàn hệ thống thông tin, báo chí, Internet, xuất bản; tăng cường năng lực quản lý không gian mạng. Xây dựng các cơ quan báo chí, tổ hợp truyền thông chủ lực đủ mạnh để thực hiện tốt chức năng thông tin tuyên truyền thiết yếu, làm chủ mặt trận thông tin. Tăng cường thông tin đối ngoại” [6, tr.272].

Nhằm đạt được mục tiêu Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII đề ra, trong thời gian tới, Báo chí cách mạng Việt Nam cần tập trung vào một số nội dung sau:

Thứ nhất, Báo chí cách mạng Việt Nam thể hiện bản lĩnh chính trị rõ ràng: vì lợi ích quốc gia, dân tộc; phục vụ Nhân dân, phục vụ Đảng. Báo chí cách mạng Việt Nam đi tiên phong trong việc tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước cần sử dụng bút pháp nghệ thuật để diễn đạt chủ trương, đường lối của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước một cách sinh động, dễ hiểu, dễ thực hiện, phù hợp với từng đối tượng công chúng tạo điều kiện cho Nhân dân thuận lợi thực hiện trách nhiệm công dân; đồng thời thực hiện quyền giám sát, quyền làm chủ xã hội một cách thiết thực và hiệu quả.

Thứ hai, Báo chí cách mạng Việt Nam giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt và chủ động định hướng các giá trị văn hóa Việt Nam dân tộc, nhân văn, dân chủ, khoa học. Tiếng Việt là ngôn ngữ quốc gia, được quy định trong Hiến pháp, là niềm tự hào của dân tộc Việt Nam độc lập, chủ quyền, có bản sắc văn hóa riêng. Báo chí cách mạng

Việt Nam là công cụ đắc lực của Đảng trên mặt trận tư tưởng chính trị sử dụng vẻ đẹp của tiếng Việt khắc họa, phát triển các giá trị văn hóa Việt Nam để giáo dục các giá trị văn hóa Việt Nam cho thế hệ trẻ và bảo vệ biên giới mềm quốc gia trước sự đồng hóa, xâm lăng văn hóa.

Thứ ba, Báo chí cách mạng Việt Nam giữ vị trí chủ đạo, chủ động định hướng dư luận xã hội cổ vũ, động viên những tấm gương người tốt, việc tốt, các điển hình tiên tiến; tạo dư luận lên án thói hư, tật xấu của xã hội vì để định hình hành vi chuẩn mực xã hội vì sự nghiệp cách mạng chung, vì mục tiêu phát triển bền vững đất nước. Các tấm gương cá nhân tiêu biểu; các điển hình tiên tiến được tuyên dương kịp thời nhằm phát triển bầu không khí tâm lý xã hội tích cực; củng cố niềm tin cuộc sống; khơi dậy, phát triển lòng tự tôn, tự hào dân tộc; ý chí độc lập, tự cường và khát vọng vươn lên, xây dựng đất nước hùng cường, thịnh vượng.

Thứ tư, Báo chí cách mạng Việt Nam chủ động, bài bản cung cấp thông tin đối ngoại, quảng bá hình ảnh, đất nước, con người Việt Nam ra thế giới. Báo chí cách mạng Việt Nam cần đặc biệt chú ý bám sát các quan điểm chỉ đạo của Đảng khi đưa tin về các vấn đề nhạy cảm, phức tạp liên quan đến chủ quyền biển, đảo, biên giới, lợi ích quốc gia, lợi ích dân tộc. Chủ động thông tin đối ngoại để bạn bè quốc tế có thông tin toàn diện về thành tựu đổi mới ở Việt Nam,

nhất là trong lĩnh vực tôn giáo, quyền con người, bảo hộ công dân; từ đó tăng tính chiến đấu, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch về Việt Nam; góp phần tăng cường giao lưu, đoàn kết quốc tế; giữ vững môi trường hòa bình, ổn định; chủ động phòng ngừa, bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa; phát triển kinh tế - xã hội và tiếp tục nâng cao vị thế, uy tín của đất nước trên trường quốc tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.
- [2] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.
- [3] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.
- [4] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.
- [5] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.
- [6] *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng*, tập 1, Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.
- [7] <https://baodantoc.vn/toan-van-bai-phat-bieu-cua-dong-chi-vo-van-thuong-tai-dai-hoi-dai-bieu-toan-quo-lan-thu-xi-hoi-nha-bao-viet-nam-nhiem-ky-2020-2025-1640936805312.htm>.
- [8] <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn/he-thong-van-ban/van-ban-quy-pham-phap-luat/luat-bao-chi-so-1032016qh13-ngay-542016-cua-quoc-hoi-hieu-luc-thi-hanh-tu-ngay-01012017-1707>.